

Hvordan kan skolen understøtte samarbejdet med forældre til ordblinde elever?

Tre vigtige greb i det gode samarbejde mellem skole og forældre til ordblinde elever

Skoleledelsen må sikre tydelige retningslinjer for forældresamarbejdet

Forældre til børn med ordblindhed har stor indflydelse på deres børns læring og relation til skolen. Det er derfor helt centralt, at skolens og forældrenes indsats supplerer hinanden. For at sikre at forældre og skole holder en tæt kontakt og er gensidigt orienteret om elevens udvikling, må skoleledelsen sætte tydelige rammer for, hvordan forældrene inddrages.

Ordblinde elever og deres forældre har brug for en kontaktperson

Forskning peger på, at der er fordele ved, at skolen har en fast kontaktperson, som har ansvaret for at informere forældrene om undervisning, faglig progression og trivsel. Over halvdelen af skolerne (55 %) angiver dog, at de ikke tildeler en fast kontaktperson til ordblinde elever.

Forældrekurser er en vigtig del af arbejdet med ordblinde elever

Skoler kan vælge at understøtte forældresamarbejdet ved at tilbyde kurser, hvor forældrene modtager vejledning i, hvordan de kan støtte deres barns skolegang. Det gælder fx lektiehjælp eller brugen af it-hjælpemidler. Godt og vel to tredjedele af skolerne (67 %) tilbyder kurser eller lignende til forældre, mens 30 % af skolerne ikke tilbyder kurser til forældrene til ordblinde elever, hvilket er udtryk for et uudnyttet potentiale i samarbejdet mellem hhv. skole og forældre til ordblinde elever.

EVA undersøger

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) undersøger skolernes arbejde med ordblinde elever. Formålet med undersøgelsen er at kvalificere skolernes videre arbejde med at tilbyde ordblinde elever bedst mulig støtte, så de lærer og trives i deres skolegang.

Dette notat bygger på to udgivelser. Den ene udgivelse er en tabelrapport baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt læsevejledere på landets folkeskoler. Den anden udgivelse er et vidensnotat, som opsamler centrale pointer fra international forskning om arbejdet med ordblinde elever. Se mere om de to udgivelser bagerst i notatet og på www.eva.dk/ordblinde.

Baggrund

Ordblinde elever udgør omtrent 7 % af en årgang. Det svarer til, at der i hver skoleklasse sidder én til to ordblinde elever. De er i risiko for at klare sig dårligere fagligt og socialt og for i højere grad at miste motivationen for skole og videre uddannelse sammenlignet med deres klassekammerater. Derfor er ordblindhed en funktionsnedsættelse, som alle skoler må tage hånd om, så ordblinde elever får den bedst mulige undervisning.

Skolernes rammer for undervisningen af ordblinde elever er brede jf. lovgivningen¹. Heri beskrives det, at det er op til den enkelte skoleleder at sørge for, at ordblinde elever modtager den nødvendige støtte i undervisningen. Det er skoleledelsens ansvar at sætte rammer for samarbejdet med forældre, men læsevejledere og elevernes lærere også et stort ansvar i forhold til forældresamarbejdet. De står nemlig ofte for den løbende kontakt mellem skole og hjem.

¹ Børne- og Undervisningsministeriet. (2015). *Vejledning om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand*: VEJ nr. 11056 af 24.11.2015. Lokaliseret 9. marts 2021 på: <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2015/11056>.

Skoleledelsen må sikre tydelige retningslinjer for forældresamarbejdet

Forældre til børn med ordblindhed har stor indflydelse på deres børns læring og relation til skolen. Derfor er det vigtigt, at skolen prioriterer et tæt og løbende samarbejde med forældre til ordblinde elever. Nedenfor beskriver vi, hvilken rolle skolerne kan indtage i samarbejdet med forældrene, men det er samtidig vigtigt indledningsvist at understrege, at ud over en stor indsats fra skolens side, kræves der også en stor indsats fra forældrene, når et barn har en funktionsnedsættelse som fx ordblindhed. Et godt resultat af elevernes skolegang stiller altså store krav til både skole, elev og forældre.

Forældrene skal inddrages i skolens arbejde med den ordblinde elev. I praksis vil det ofte være en dansklærer eller en læsevejleder på skolen, som har den tætte kontakt til forældre og elev om ordblindheden. Men det er skoleledelsens opgave at sætte tydelige rammer for et godt og tæt forældresamarbejde og i samarbejde med læsevejlederen fastlægge nogle retningslinjer, som er med til at sikre et godt samarbejde med forældrene. Det kan fx handle om, hvordan forældrene og eleven informeres om ordblindheden, hvem forældre og elev skal henvende sig til, hvis de har spørgsmål, og hvor ofte skolen orienterer forældre og elev om elevens progression. Hvis forældre og skole ikke holder en tæt kontakt og ikke er gensidigt orienteret om elevens udvikling, kan det skabe usikkerhed hos forældrene i forhold til skolens indsats, men også i forhold til hvordan forældrene bedst understøtter deres barns læring. Det er desuden vigtigt at inddrage elevens perspektiver i samarbejdet mellem skole og forældre. Når eleven bidrager med sit syn på udfordringer og løsninger, kan det skabe afsæt for at styrke skolens undervisning og forældrenes støtte til læsning og skrivning i fritiden.

Forskning viser, at ordblindhed har en arvelig faktor, dvs. at en del af forældrene til ordblinde børn også selv er ordblinde. Det kan være en ressource for barnet, fordi det kan betyde, at forældre kender til de udfordringer, deres barn oplever, og næppe har illusioner om, at barnets læse- og skriveundervisning vil fungere gnidningsfrit. Samtidig kan ordblinde forældre også i kraft af deres egne erfaringer med ordblindhed have viden om, hvilken form for støtte der kan være nyttig for deres barn. Skolen skal dog være opmærksom på, at ordblinde forældre kan have dårlige skoleerfaringer fra deres egen skolegang, hvilket kan komplicere samarbejdet mellem skole og hjem. Her må skolen gøre en aktiv indsats for at skabe en tillidsfuld relation mellem forældre og skole.

Ordblinde elever og deres forældre har brug for en kontaktperson

Forskning, der ligger til grund for EVA's undersøgelse, peger på, at det kan være en god idé, at forældre og ordblinde elever har en fast kontaktperson, fx læsevejlederen eller elevens dansklærer. Kontaktpersonen kan bl.a. have ansvaret for at informere forældrene og eleven om testresultater, den konkrete undervisning samt elevens faglige udvikling og trivsel. Det er med til at gøre det tydeligt for forældrene og eleven, hvordan skolen arbejder for at sikre, at eleven støttes bedst muligt og lærer så meget som muligt i løbet af sin skolegang.

EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt læsevejlederne på landets folkeskoler viser, at 45 % af skolerne tildeler forældrene til ordblinde elever en fast kontaktperson. Omvendt angiver 55 % af læsevejlederne, at den skole, de er ansat på, ikke har som praksis at tildele forældrene en fast kontaktperson som følge af deres barns ordblindhed.

TABEL 1

Får forældrene tildelt en fast kontaktperson på grund af deres barns ordblindhed?

	Antal	Procent
Ja	265	45 %
Nej	320	55 %
Total	585	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt læsevejledere, 2020.

Note: Spørgsmålet er stillet til respondenter, der ikke har svaret "Der er ikke nogen kommunikation mellem forældre og skole" på spørgsmålet "Hvordan foregår kommunikationen typisk mellem skolen og forældre til ordblinde elever?"

Det varierer, hvor ofte der er kontakt mellem skolernes kontaktperson og forældrene til et ordblindt barn. I EVA's undersøgelse svarer godt og vel hver tiende læsevejleder (11 %), at der i gennemsnit er kontakt mellem forældre og kontaktperson mindst én gang om måneden. 40 % svarer, at der er kontakt hvert kvartal, og 31 % at der er kontakt halvårligt.

Kontakten mellem skole og hjem kan foregå på mange måder, fx via mail, telefon og møder, og kan som beskrevet varetages af læsevejleder såvel som fx elevens dansklærer. Forskning peger på, at det er ganske centralt, at skolens og forældrenes indsats supplerer hinanden. Derfor er det afgørende, at forældre og kontaktperson løbende har mulighed for at orientere hinanden om, hvordan det går med eleven.

Forældrekurser kan understøtte ordblinde elevers læring

Det er vigtigt, at forældre til ordblinde elever har viden om deres barns funktionsnedsættelse. På den måde kan de bedst understøtte deres barns skolegang. Ud over et grundlæggende kendskab til ordblindhed, skal forældrene også have viden om, hvordan de kan hjælpe deres barn med at lave lektier, hvordan de kan inspirere deres børn til læsning i fritiden, hvordan it-hjælpe midler anvendes, så de understøtter barnets læring, og hvordan ordblindhed kan påvirke barnets faglige selvtillid og selvværd.

Vi ved fra forskningen, at it-hjælpe midler er en afgørende del af den støtte, ordblinde elever tilbydes. Hvis eleverne skal drage nytte af it-hjælpe midlerne, skal de benytte dem både i skolens læse- og skriveaktiviteter, ved lektiearbejdet og i fritiden. Derfor er det nødvendigt, at elevens forældre ved, hvordan hjælpe midlerne fungerer, hvornår de kan bruges, og at de aktivt støtter deres barn i, at de bliver brugt. Det kan skolerne understøtte gennem forældre kurser, hvor forældrene får en grundig instruktion i, hvordan it-hjælpe midlerne fungerer og skal bruges, og hvor de også vejledes i, hvordan de støtter deres ordblinde barn med lektierne og fritidslæsning. Ved at deltage i forældre kurser kan forældre til ordblinde børn desuden møde andre forældre i samme situation, og kurserne kan dermed give forældre mulighed for at være i dialog med både skolen og andre forældre om ordblindhed. EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt læsevejlederne viser dog, at omkring en tredjedel af landets skoler (30 %) ikke tilbyder kurser, hvor forældre kan få vejledning i at støtte deres ordblinde barn med fx lektier eller brug af it-hjælpe midler. 41 % af læsevejlederne svarer, at skolerne tilbyder kurser eller lignende til forældre på skolen, mens 26 % svarer, at forældre tilbydes et kursus, men at det ikke varetages på skolen.

TABEL 2

Tilbyder skolen kurser eller lignende til forældre, hvor de kan få vejledning i at støtte deres ordblinde barn med fx lektier eller brug af it-hjælpe midler?

	Antal	Procent
Ja, på skolen	238	41 %
Ja, men tilbuddet varetages ikke på skolen (det afholdes fx på en anden skole eller i kommunalt regi)	151	26 %
Nej	177	30 %
Ved ikke	19	3 %
Total	585	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt læsevejledere, 2020.

Det er vigtigt, at forældrene har viden om, hvordan ordblindhed kan påvirke deres barns faglige selvtillid og selvværd, og hvordan de som forældre kan støtte deres barns faglige udvikling og trivsel. En del af skolens samarbejde med forældre til ordblinde elever kan være, at forældrene informeres om strategier til, hvordan de understøtter god faglig selvtillid hos deres barn. Det handler bl.a. om at henlede børnenes opmærksomhed på de små skridt, de tager i den rigtige retning, deres gode præstationer i andre faglige sammenhænge samt forskellene mellem almenfaglige færdigheder og problemer i forbindelse med at lære at læse. Herudover har det stor betydning, at eleven dagligt oplever, at hun bliver mødt med omsorg, forståelse og tilpassede forventninger fra sine forældre. Denne type selvværd kan beskytte børnene mod de øvrige, skolerelaterede problemer som fx at miste motivationen for at gå i skole, hvilket kan opstå som følge af deres ordblindhed.

Datagrundlag

Analyserne i notatet bygger på to datakilder:

- En spørgeskemaundersøgelse blandt læsevejledere på folkeskoler
- En vidensopsamling, der bygger på forskning om undervisningen af ordblinde elever.

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført i foråret 2020, og besvarelsene præsenterer læsevejledernes perspektiv på skolernes arbejde med ordblinde elever. Det er en totalundersøgelse med en samlet svarprocent på 71 %. Spørgeskemaundersøgelsens samlede resultater præsenteres i udgivelsen *Kortlægning af folkeskolens praksis for arbejdet med ordblinde elever*.

EVA har desuden foretaget en **systematisk vidensopsamling** af international forskning om indsatser, undervisnings- og/eller organiseringsformer rettet mod ordblinde elever i grundskolen. Vidensopsamlingen blev gennemført i perioden fra november 2019 til januar 2020. Hovedpointer fra vidensopsamlingen findes i udgivelsen *Undervisning af ordblinde elever i folkeskolen*.

Til EVA's undersøgelser om undervisningen af ordblinde elever er tilknyttet en ekspertgruppe, hvis medlemmer har fungeret som sparringspartnere og kritiske læsere. Du kan læse mere om ekspertgruppe, resultater og metoden bag spørgeskemaundersøgelsen og vidensopsamlingen på eva.dk/ordblinde.

Kontakt

Projektleder og konsulent Anne Kyed Vejbæk, akv@eva.dk

Seniorkonsulent Anne Grosen, ang@eva.dk

Hvordan kan skolen understøtte samarbejdet med forældre til ordblinde elever?

© 2021 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt.

Notatet er udgivet i elektronisk form på www.eva.dk

Illustrator: Ida Rørholm Davidsen

Grafik: BGRAPHIC

ISBN (www) 978-87-7182-509-1

Dette notat indgår i en serie af udgivelser i EVA's undersøgelse af undervisning af ordblinde elever i folkeskolen.

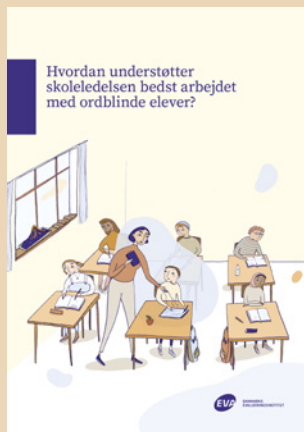
Vidensnotat der formidler centrale pointer fra forskningen om undervisning af ordblinde elever.

Tabellrapport der kortlægger folkeskolernes praksis for arbejdet med ordblinde elever.

Notat der sætter fokus på hvordan forvaltninger kan støtte op om skolars arbejde med ordblinde elever.

Notat der sætter fokus på hvordan skoleledelsen kan understøtte arbejdet med ordblinde elever.

Notat der sætter fokus på hvordan skolen kan understøtte samarbejdet med forældre til ordblinde elever.

Du kan finde udgivelserne om undervisningen af ordblinde elever i folkeskolen på www.eva.dk/ordblinde